

Τ.Α.Ομείες

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ
ΕΜΠΟΡΙΟΥ, κ. Κ. ΣΗΜΙΤΗ, ΚΑΤΑ ΤΗΝ
ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

17.3.1994

Κυρίες και Κύριοι Σύνεδροι,

Εκ μέρους της ελληνικής κυβέρνησης, σας καλωσορίζω στο Συνέδριο αυτό για την προστασία του καταναλωτή, που οργανώνει το Υπουργείο Εμπορίου στα πλαίσια της άσκησης της Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Θέλω πρώτα να ευχαριστήσω την Επιτροπο, Κα Scrivener, που θα είναι μαζί μας σε λίγο, τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και όλους τους εισηγητές για τη συμμετοχή τους, το Ευγενίδειο Ιδρυμα για την προσφορά των εγκαταστάσεών του, καθώς και όλους όσους συνέβαλαν στη διοργάνωση του Συνεδρίου.

Θέλω να εκφράσω την ιδιαίτερη χαρά που μου δίνει η συμμετοχή τριακοσίων και πλέον συνέδρων, που εκπροσωπούν δημόσιους, ιδιωτικούς, πολιτικούς και κοινωνικούς φορείς απο την Ελλάδα, απο άλλα Κράτη Μέλη και απο την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ο αριθμός αυτός δείχνει ότι και στη χώρα μας γίνεται πιά αντιληπτό, ότι η προστασία του καταναλωτή δεν είναι ένα ζήτημα περιθωριακού ενδιαφέροντος που αφορά κάποιους ειδικούς, αλλά ζήτημα πρωταρχικής σημασίας για όλους τους πολίτες, αφού όλοι οι πολίτες είναι συγχρόνως και καταναλωτές.

Η δημιουργία της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς έχει ασφαλώς πλεονεκτήματα για τον καταναλωτή, καθώς εμπλουτίζει την παραγωγή και την προσφορά, ενισχύει τις συναλλακτικές δυνατότητες, οδηγεί σε σταθερές τιμές. Τούτο δεν σημαίνει, ωστόσο, ότι η Ενιαία Αγορά αποτελεί αυτόματα και εγγύηση για την προστασία του καταναλωτή. Αντίθετα, περικλείει και σοβαρούς κινδύνους που είναι έντονοι, ιδίως σε χώρες που δεν έχουν αναπτυχθεί ισχυρές καταναλωτικές οργανώσεις και θεσμοί πληροφόρησης και προστασίας.

Επιτρέψτε μου να αναφέρω ενδεικτικά ορισμένα από τα προβλήματα που δημιουργούνται.

Η Εσωτερική Αγορά οδηγεί σε συγκέντρωση επιχειρήσεων. Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που ανθούσαν στις νότιες χώρες και, κυρίως, ικανοποιούσαν τις ανάγκες των καταναλωτών, αντιμετωπίζουν προβλήματα επιβίωσης. Ο περιορισμός και η στρέβλωση του ανταγωνισμού μέσα από συμφωνίες των μεγάλων επιχειρήσεων μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των τιμών για τον καταναλωτή.

Μέσα στην συνεχώς αυξανόμενη διεθνώς προσφορά σε προϊόντα και υπηρεσίες, ο προσανατολισμός του καταναλωτή είναι εξαιρετικά δύσκολος. Δεν είναι συχνά σε θέση να γνωρίζει τις δυνατότητες επιλογών που έχει, ούτε να προβαίνει απο μόνος του σε συγκρίσεις ως προς τις τιμές και την ποιότητα των προϊόντων, ούτε διαθέτει, πολύ περισσότερο, τις τεχνικές ή άλλες γνώσεις που, εν τέλει, κρίνουν την πραγματική αξία ενός προϊόντος.

Η αξιοποίηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των προϊόντων και των υπηρεσιών καθίσταται συχνά δυσχερής για τον καταναλωτή, γιατί απο χώρα σε χώρα ισχύουν διαφορετικές ρυθμίσεις που δημιουργούν σύγχυση ως προς το τί είναι επωφελές. Παράλληλα, αναπτύσσονται νέες μέθοδοι πώλησης και μορφές διαφήμισης που δεν βασίζονται πάντα στην ουσιαστική ενημέρωση του καταναλωτή.

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών υιοθετήθηκαν, τα τελευταία ιδίως χρόνια, ως αποτέλεσμα κοινοτικής δράσης, σοβαρά μέτρα. Τα κοινοτικά νομοθετήματα για την ευθύνη του παραγωγού, για τα ελαττωματικά προϊόντα, την υγεία και ασφάλεια των καταναλωτών, τις συμβάσεις εκτός καταστήματος, για την καταναλωτική πίστη, για τους γενικούς όρους συναλλαγών, για το οικολογικό σήμα, η εφαρμογή του Συστήματος EHLASS, η πρόσφατη κοινή θέση για την χρονομεριστική μίσθωση, συμβάλλουν σημαντικά στην εξισορρόπηση των συμφερόντων παραγωγών και Καταναλωτών.

Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εκδώσει ένα ιδιαίτερα αξιόλογο και φιλόδοξο τριετές πρόγραμμα δράσης για την περίοδο που διανύουμε, στο οποίο θα αναφερθούν οι εκπρόσωποι της Υπηρεσίας Καταναλωτικής Πολιτικής της Επιτροπής.

Η Ελληνική Προεδρία δίνει απο την πλευρά της, ιδιαίτερη βαρύτητα στην ενίσχυση της θέσης του καταναλωτή. Ενεργοποιείται δραστικά για την αποδοχή της πρότασης οδηγίας για τις συμβάσεις απο απόσταση, ενώ βλέπει με ιδιαίτερο ενδιαφέρον την προώθηση νομοθετικής πρωτοβουλίας για την συγκριτική διαφήμιση. Ως αναγκαία εκτιμά και την προώθηση πρότασης οδηγίας για την ευθύνη του παρέχοντος υπηρεσίες. Θεωρεί, τέλος, τις πράσινες βίβλους για την πρόσβαση των καταναλωτών στη δικαιοσύνη και τις εγγυήσεις των καταναλωτικών αγαθών και την εξυπηρέτηση μετά την πώληση ως σημαντικές προτάσεις για την ανάπτυξη κοινής δράσης. Με τη δέσμευση των Κρατών-Μελών για την προώθηση και ολοκλήρωση αυτών των πρωτοβουλιών, το τριετές πρόγραμμα δράσης θα έχει αποφέρει πολύ σημαντικά αποτελέσματα.

Η προστασία του καταναλωτή δεν παρακολουθεί οπωσδήποτε σε ταχύτητα την πραγμάτωση της Εσωτερικής Αγοράς, με αποτέλεσμα, συχνά, να διαμορφώνονται στρεβλοί όροι ανταγωνισμού. Ασφαλώς, πρέπει πολλά να γίνουν σε επίπεδο κανόνων δικαίου για να μπορέσει ο καταναλωτής να αντλήσει και να διασφαλίσει τα πλεονεκτήματα της Εσωτερικής Αγοράς.

Χρειάζονται, ιδίως, να προωθηθούν περαιτέρω πρωτοβουλίες που θα εξουδετερώσουν μεθόδους παραπληροφόρησης και αποπροσανατολισμού των καταναλωτών που θα διασφαλίζουν επαρκή και κατανοητή ενημέρωση για τις ιδιότητες του προϊόντος, πρωτοβουλίες τέλος που θα φέρουν πιο κοντά την καταναλωτική και την περιβαλλοντική πολιτική προάγοντας βιώσιμους τρόπους παραγωγής.

Οι ενώσεις των καταναλωτών μπορούν και πρέπει να αναλάβουν ένα κυρίαρχο ρόλο. Είναι γεγονός, ότι η οργάνωση των καταναλωτών δεν προσέλαβε σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκείνη τη μορφή, ώστε να αποτελέσει στην αγορά ένα αξιόλογο αντίβαρο στην οργανωμένη δράση των οικονομικών επιχειρήσεων και αξιόμαχο εκφραστή των καταναλωτικών συμφερόντων. Σήμερα, αποτελεί, νομίζω, κοινή συνείδηση, ότι η αποτελεσματική προστασία των καταναλωτών περνά μέσα από τη δραστηριοποίηση, οργάνωση και συμμετοχή τους στη χάραξη της καταναλωτικής πολιτικής και στην άσκηση του ελέγχου της αγοράς.

Οι καταναλωτικές οργανώσεις μπορούν με τη στήριξη των κοινοτικών και κρατικών οργάνων να συμβάλουν καθοριστικά στην ανάπτυξη μίας ισχυρής καταναλωτικής συνείδησης και να μετατρέψουν την προστασία του καταναλωτή σε υπόθεση της ευρωπαϊκής κοινωνίας.

Η προστασία του καταναλωτή είναι βασική προϋπόθεση για να κερδίσει η Εσωτερική Αγορά την εμπιστοσύνη του Ευρωπαίου πολίτη. Η ελευθερία διακίνησης προσώπων, εμπορευμάτων και παροχής υπηρεσιών, ο ίδιος εν τέλει ο ελεύθερος ανταγωνισμός, νοθεύονται αν δεν προσανατολίζονται σε κανόνες που προστατεύουν την υγεία, την ασφάλεια και τα οικονομικά συμφέροντα των καταναλωτών.

Η προστασία του καταναλωτή αποβλέπει στην προστασία της ποιότητας ζωής του Ευρωπαίου πολίτη ως υπόθεση της ευρωπαϊκής κοινωνίας, ως μέρος πραγμάτωσης της ιδέας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η θέση αυτή βρίσκεται σήμερα έρεισμα στο ιδιαίτερο άρθρο για την προστασία του καταναλωτή της Συνθήκης του Μάαστριχτ και πρέπει να αποτυπωθεί στην πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Είναι γεγονός ότι η χώρα μας δεν έχει να επικαλεστεί μία ισχυρή παράδοση προστασίας του καταναλωτή. Το εξειδικευμένο ενδιαφέρον της ελληνικής πολιτείας για τον καταναλωτή άργησε να εκδηλωθεί. Σήμερα, ωστόσο, βρισκόμαστε σε μία φάση όπου σχεδιάζονται και προωθούνται σημαντικές αλλαγές για την αποτελεσματική προστασία στον τομέα αυτό. Ετσι, στα άμεσα ενδιαφέροντα του Υπουργείου Εμπορίου εντάσσονται τα ακόλουθα:

- Να στηρίξει τη δημιουργία θεσμών που θα ενημερώνουν τον καταναλωτή έγκυρα και με γνώμονα τα συμφέροντά του για τις ιδιότητες των προϊόντων και υπηρεσιών.
- Να ληφθούν μέτρα και να ενισχυθούν πρωτοβουλίες για την εκπαίδευση και ενημέρωση των καταναλωτών σχετικά με τα δικαιώματά τους.
- Να δημιουργήσει ευνοϊκές θεσμικές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη ενός ανεξάρτητου, αυτοδύναμου και ενωτικού καταναλωτικού κινήματος που δεν θα περιορίζεται στην έκφραση αιτημάτων αλλά θα συμπράττει καθοριστικά στον έλεγχο της αγοράς. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η επέκταση της δυνατότητας άσκησης συλλογικής αγωγής.
- Να ενισχύσει τις δικονομικές δυνατότητες του καταναλωτή και να απλοποιήσει τις διαδικασίες προστασίας του.

Κυρίες και Κύριοι Σύνεδροι,

Επί Ελληνικής Προεδρίας στην Κοινότητα το 1983, είχε καθιερωθεί για πρώτη φορά το Συμβούλιο Υπουργών Καταναλωτή. Εδώ και δέκα και πλέον χρόνια, η προστασία του καταναλωτή δεν είναι πλέον ένα σύνθημα, αλλά αναγνωρίζεται ως ένας άξονας ανάπτυξης της κοινοτικής δράσης. Με το Συνέδριο αυτό, η Ελληνική Προεδρία θέλει να συμβάλει, μέσα απο ένα ευρύτερο ευρωπαϊκό διάλογο, στην ανταλλαγή εμπειριών και προσδοκιών και στην αξιολόγηση των εξελίξεων. Τα θέματα του Συνεδρίου έχουν επιλεγεί γι'αυτό μέσα απο την ευρωπαϊκή επικαιρότητα και με γνώμονα τις ανάγκες του καταναλωτή.

Σήμερα θα συζητηθεί πρώτα το γενικό πλαίσιο της πολιτικής της προστασίας του καταναλωτή στην Ευρώπη πριν και μετά το Μάαστριχτ, με ιδιαίτερη αναφορά στις ιδιαιτερότητες χωρών του Νότου, της Ελλάδας και της Πορτογαλίας.

Στη συνέχεια, θα συζητηθεί ο ρόλος των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της συγκριτικής διαφήμισης στην πληροφόρηση του καταναλωτή. Τέλος, θα εξετασθεί το ζήτημα της δικαστικής και εξώδικης προστασίας με ειδική αναφορά στο θεσμό του Ombudsman της Δανίας. Αύριο, θα συζητηθούν τρία ειδικότερα θέματα, η ασφάλεια των προϊόντων, η οικολογική επισήμανση (με ειδικότερη αναφορά στη γερμανική εμπειρία) και τα λεγόμενα βιολογικά προϊόντα.

Το τελευταίο, αλλά σίγουρα όχι το λιγότερο σημαντικό θέμα, θα είναι ο ρόλος των Οργανώσεων των Καταναλωτών.

Είμαι βέβαιος ότι το υψηλό επίπεδο των εισηγητών και το ζωνρό ενδιαφέρον που εκφράζει η πολυάριθμη συμμετοχή σας, θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του συνεδρίου, στην ευαισθητοποίηση όλων των ενδιαφερομένων φορέων και στην προώθηση των απαραίτητων πρωτοβουλιών τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με τη βεβαιότητα αυτή, κηρύσσω την έναρξη του Συνεδρίου.